

Euskal Itzultzaileen Ikasketak: Hamarkada baten ikuspegia

Xabier Mendiguren

Duela hamar urte, gerora Martuteneko Itzultzaile-Eskola izenpean ezagutu izan dena sortu eta abiarazteko eskaria hartu nuelarik Euskaltzaindiaren zuzendaritzatik, ezer baino lehenago dossier-aurreproiektu gisako bat egiteari ekin nion **Itzulpenaren Mundua eta Euskal Itzultzaileen Oinarrizko Prestakuntzarako Eskola** (1980-III-28) izenburupean “Euskera”-n argia ikusi zuen txosten luze haren bigarren atalean ordura arte itzultzaileak prestatzen egin ziren ahaleginen berri eman ondoren (Arrasate, Ustaritz eta Santutxukoak aipatzen ziren) eta aldi beretsuan orduko itzultzaileen artean burutu nuen inkestak adierazten zuenez, lanean ari ziren gehienak erabat autodidaktak eta inolako prestakuntza teorikorik gabeak zirela ikusirik, berriki sortzekoa zen eskolaren programak alderdi teoriko-praktiko orekatuak izatea derrigorrezkoa zuela ikustera iritsi nintzen.

Nahiz eta abiaraziko genuen eskola muga ekonomiko eta pertsonal jakin batzuen barruan sortuko zela aurretiaz garbi jakin, Europan zehar sakabanaturik zeuden C.I.U.T.I. erakundeko Itzultzaile eta Interpretari Eskolen programak aztertzeak sendotu ninduen erabaki horretan. Gainera, ordura arte aipaturiko ikastaldietan itzul-

tzaileak prestatzen emandako pauso herabetiek ere irakatsia zidaten kasuistika eta adibide konkretoen erabilera ezinbestekoa izan arren traduktologiaren didaktikan, oso labur geratzen dela gutxieneko jeneralizazio eta teorizaziorik gabe, are gehiago bere buruaren eredu finkatzen ari zen gurea bezalako hizkuntza baten baitan.

Honela, aipaturiko txostenaren hirugarren atalean heldu nion etorkizuneko eskola haren programa izan zitekeena taiutu eta gauzatzeari honako gidoiaren arabera: antolaketa-faseak, helburu nagusiak eta bereziak, asignaturak, irakaslegoa eta ikaslegoa eta funtzio-namenduari buruzko zenbait ohar eta gogoetarekin.

Bi arrisku zeuden sarrerako gogoetetan aditzera ematen zenez: *“alde batetik, gaizki ulerturiko efikazia edo eginkortasun berehala-koaren izenean, presakako prestakuntza lardaskatu, asistematiko eta teorizapen eskasekoa emateaz nahikotzearen tentazioa”*, zerna-hi egiten zelarik ere ordura arte ez bezalako ahalbide eta ikuspegiak itzultzaileari derrigor emango zitzaizkiola uste izanik.

Bestetik, ordea, teorizapen abstratoegitan, bitxikeria formaletan eta zehazkeria estilistikotan irakasle-ikasleak galtzearen arriskua, kasuistika eta teknika konkretoak gutxietsiz.

Gainera, lehen esan bezala, guzti hau bere burua bateratzen eta finkatzen ari zen eta normalkuntza sozio-linguistikoaren bila zebilen hizkuntza baten baitan sortzen diren auzi eta arazo guztiak kontutan izan behar zituen prestakuntza baten markoan sartu beharra zegoen.

Eskolaren antolaketa faseak

Nazioarte mailan zeuden Itzultzaile eta Interpretari Eskolen filsofia eta programak arakatzean, berehala nabari zen “hitzaldi-interpretari” (*conference interpreter*) edo “zinpeko interpretarien” (*sworn interpreter*) gero eta eskari handiagoak zenbaterainoko eragina izan zuen erakunde haien sortze eta gauzatzean. Interpretari hauen lana, normalean, mundu teknologiko, juridiko, eta komertzial arautu eta finkatu batean garatzen zen eta hizkuntza atergabe berriz-

tatuz joan arren, oinarri finko, zehaztu eta homologatu samar bat aurkitzen du Europako hizkuntza moderno garatuen eta hiztuntsuetan. Gure kasua bestelakoa zen: gizarte elebidun desorekatuan eta euskararen erabilera diglosikoan aurkitzen ginen (eta gara) eta aurrena zientzi eta jakite alor ezberdinetako hizkuntza sortzea eta finkatzea ezinbestekoa zen bai itzulpenetarako eta bai interpretaritzarako, nahiz eta azken zerbitzu honetarako eskariak artean oso urriak izan euskal gizartean.

Garai berean U.Z.E.I. erakundeak argitaratu zuen “**Euskara Administrazio Publikoan**” deituriko idatzian ere “*itzulpen arruntetarako ikastaroen*” beharra arrikusten zuen, ondoren Administrazio-itzulpenetarako ikastaro berezituak egin ahal izateko.

Beraz, Euskaltzaindiaren eskariz diseinatu zen lehen Itzultzaile-Eskola hartan, jardun-eremua itzulpen arrunterako, hots, itzulpen espezialduak aurreuposatzen duen kultura orokor mailako itzultzaile prestakuntza batera mugatu beharra argiro ikusi zen, nahiz eta maila arrunta edo orokorra eta espezialduaren arteko mugak aski lausoak izan.

Garai hartan aurkeztu zen modelu-ereduan honela geratu zen ikasketa-prozesua:

- Oinarrizko Itzultzaile-Prestakuntza urte 1
- Itzultzaile Prestakuntza-Bereizitua urte 2 eta erdi
- Interpretari Prestakuntza 6 hilabete

Gaur egun European burutzen den itzulpen-lizentziaturaren iraupen bera zuen, nahiz eta gerora proiektu hau arrazoi eta eragozpen ezberdinengatik lehen promozioan bi urtetara eta ondokoetan hirura mugaturik geratu zen, eta interpretaritzako prestakuntzarik emateko ez bitartekorik eta modurik ez izan eskolak.

EIOPE (Euskal Itzultzaileen Oinarrizko Prestakuntzarako Eskola)ren helburuak

Euskara eta gaztelaniazko hizkuntz ezaguerak eta literatur historiak eta autoreen obrak sakonduz, testu faktual (pragmatiko) eta

literarioak idatziz bi zentzutan itzultzeko gaitasun orokorra, eduki teorikoen eta ariketa praktikoen bitartez ikasleei eskuratzea zen EIOPEren helburu nagusia.

Horretarako, ondorengo azpi helburu hauek lortzea derrigorrezkotzat jotzen zen:

- Euskararen baliakizun bereziez jaberazi ikaslea.
- Euskarak gaur egun dituen mugatasunen kontzientzia zehatza harrerazi.
- Itzulpena burutzean sortzen diren zailtasun morfosintaktiko, lexikal, kultural eta estilistiko arruntenez jaberazi eta berauek gainditzeko teknikez hornitu ikaslea.
- Euskal itzulpenaren historia kritikoki aztertzeraz eta baliotzera bultzatu ikaslea.
- Azken urteetan euskal itzulpen dinamikoen eta aurrerakoienak emandako urratsen berri eman ikasleari.

Beraz proposaturiko helburu hauen arabera, honako ikasgai hauek osatzen zuten EIOPEren lehen curriculumaz:

- 1.–Euskal Morfosintaxia eta Lexikologia.
- 2.–Euskal Literaturaren Historia
- 3.–Teoria Linguistiko Orokorra
- 4.–Itzulpenaren teoria eta testu mailakatuen itzulpen ariketa
- 5.–Euskal itzulpenaren historia kritikoa
- 6.–Gaztelaniazko gramatika, lexikologia eta Literatur Historia.

Hasiera batean EIOPEren mugatasun praktikoengatik erdal hizkuntza bakarraz gaztelania izango zen, baina ondoren inguruko erdararik garrantzitsuenak (ingelesa-frantsesa) programetan sartzeko asmoa zegoen, ikaslegoaren gaitasun eta eskariaren eta irakaslegoaren baliakizunen arabera.

Hasieran aipatu dugun txostenak ondoren banan-banan aztertzen ditu ikasgai hauek eta bakoitzean landu beharreko edukinen orientabide bat eskaintzen du lehenik, Eskola eratuko zuten irakaslegoaren eta ikaslegoaren bereizitasunak aipatzeko ondoren.

Azkenik, Eskolaren erakundetzeaz, egoitzaz eta abarrez zenbait puntu zehaztu ondoren, ikasturteaz kanpoko ekintzak ere aipatzen ziren, euskal itzultzailearen prestakuntza eta profesionalizazioak eskolaren jarduera arautu eta akademikoaz aparte beste sail batzutan lan egitea eskatzen zuenez gero: UEUko Lan-Jardunaldiak egitea, Itzultzaileen Boletín bat ateratzea, Itzulpenari buruzko oinarriko testuak eta bibliografia argitaratzea, ikerketa lanak burutzea eta hurrengo urtean plan bera Bilbora hedatzea, besteak beste, zeren hasieratik beretik EIOPE euskal itzulpenaren problematika osoari, ahal zuen neurrian, erantzuten eta laguntzen ahalegintzeko asmoarekin sortu bait zen.

Historiaren gorabeherak

Orain arte aipatu dudan guztia mahai gainean zirriborratutako egitasmo soila besterik ez zen, asmo ederregi bat geroxo urrats neketsu eta zenbaitetan debekatuek erakutsiko zuten.

1980ko udazkenean ireki zituen bere ateak EIOPEk Donostiako Aurrezki-Kutxa Munizipalak behinbehinekoz utzi zizkion geletan eta 30 ikaslek osatu zuten 1980-82 urteetako lehen promozioa. Ohar daitekeenez, lehen promozio honentzat bi urte diseinatu ziren eskolak bere burua sendotu eta esperientzia hartu arte, gehiegizko iritzi bait zitzaion bapatean proiektuari bere osotasunean heltzeari, zeuden muga ekonomiko eta materialak kontutan izanik. Bi urte hauen balantzea eginez gero garbi ikusten da lehen urtearen behinbehinekotasuna eta inprobisazioa piskanaka desagertuz joan zela bigarren urtean eta bigarren ikasturtean edukinak eta ikasmaterialak hobeki prestatu eta banatu zirela. Ahalegin honen emaitza izan ziren 83-84 ikasturterako argitara eman ziren testuak (*Itzulpen teoriatzko ezagupenak, Itzulgaiak: testu pragmatiko eta literarioak, Euskal Itzulpenaren Antologia I*)

Ondoren etorri ziren Bigarren Promozioa (1981-84), Hirugarren Promozioa (1982-1985) eta Laugarren Promozioaren aldia (1984-87) Eskolaren sendotzearekin, eredu-krisiarekin eta plangintza-alaketarekin amaitzen da. 1981etik 1987rako urte hauetan Itzultzaile Eskola Euskaltzaindiaren eskuetatik Eusko Jaurlaritzaren era aldatzen da, baina behar adinako bermerik eta etorkizunari buruzko argikuspenik gabe. Ondorioz Martuteneko Lanbide-Eskolan lortzen du egoitza Eusko Jaurlaritzaren eskaintzaz baina ordurako gauzatua zuen Eskola-proiektua ez da sendotzen diru-laguntzak FP 2aren moduluen arabera eskaintzen zaizkiolarik eta aurrez diseinaturik zegoen Eskola-proiektuak arazo ekonomiko larriak pairatzen hasten da, gobernu aldaketa bat tarteko den bitartean. Egoera hau nolabait gerora konponduko zen uste ustelak Eskolaren proiektu garatu bat aurrera eramatera adoretu zuen zuzendaritza eta irakasle-goa, baina azkenean Administrazioarekiko tirandura eta arazo ugari-oren ondoren, hasierako promozioak prestatu zituen plana desegin eta urteroko plan xumeago eta apalago batzuk egitera behartu zuten Eskola. Hasieran arazo ekonomikoa zen hau, titulazio bat ikasleentzat lortzeak ageri zituen eragozpen akademikoekin elkartzeak, beste bide batzuetatik aurrera jotzea gomendatu zuten.

SENEZ aldizkariaren 1. zenbakian (1984) Koro Navarrok, garai hartan Eskolako Irakasle eta Ikasketaburu zenak, ia bost urtetako esperientziaren balorapen bat eginez dio *"gure (Eskolaren) lana baldintzatzen duten faktore soziolinguistikoak azpimarratu behar direla uste dugu:*

- *Itzulpen-teoriak eta praktikaren ezagupen sistematizatu eta didaktizatu batek zeresan eta garrantzi handia du gaurreguneko euskara eta euskal kulturaren egoeran eta beraien garapenean, komunikabideei eta irakaskuntzari dagokienean batipat.*
- *Hala eta guztiz ere, lanpostu gutxi daude itzultzaile profesionalentzat eta dagoeneko jende gazte samarrez beteak gehientsuenak.*

Beraz ez dugu uste Itzultzaile Eskolak urtero profesional kopuru jakin bat (hogeiren bat pertsona urteko) merkaturatuko dituen ira-

kastegi soil eta komentzionala izan behar duenik. Aitzitik, langune ezberdinetan barreiatu beharko lituzke bere indarrak, eta itzulpenarekin zerikusia duen guztiaren zentru dinamizatzaile izan beharko luke. Honek suposatzen du: a) Eskola ez dela mugatu behar goizetako kurtsoak egitera; b) bestelako lan motak ere bere gain hartu behar dituela. Honen ondorioz matrikulatze-epa bi urtez behin irekitzea erabaki zen, horrela asti gehiago sor zedin laneko profesionalak birprestatzeko, itzulpen teoria eta praktikaren ikerketa aurrera eramateko eta aldizkaria eta argitalpenak bultzatzeko”.

Lehenago esan denez, Eskolaren Proiektu garatua (bost irakasle eta hiru ikasturteko promozioena, ingelesa barne zuela eta interpretaritza lantzeko oinegituraren bila zebilena) bertan behera geratu zen, zeren Eskolak aspaldidanik arrastaka zekarren zorra arintzeko gaztelania eta linguistika, euskara eta ingelesa irakasten zuten irakasleak alde egin beharrean aurkitu bait ziren eta Eskolan geratu ziren bi irakasleak (itzulpen-teoria eta praktika irakasten zutenak) beste proiektu bat diseinatu eta gauzatu beharrean aurkitu ziren, Eskola erabat desagertzea nahi izan ezik behintzat.

Birprestakuntza ikastaldiak

Gorago aipatu denez, lanean ari ziren profesionalengandik atergabe Eskolara iristen ziren eskariei erantzunez, aste burutako ikastaldi bereziak sortu zituen maila ezberdinetan sailkatuak eta urte batean baita arratseko eta aste barruko ikastaldiak ere. Saio hauetan goizetako ikasturte arautuetan ematen zenaren laburbilduma bat ematen zen teoria eta praktika modu orekatu batean uztartuz, eta beraietako ikasleekin sortzen zen harreman eta eztabida oso fruitukorra gertatzen zenbait kasutan irakaslegoaren teorizazioak eta eguneroko praktikan sortzen zen kasuistika eta arazoen artean zubigintza egiten laguntzen zutelako. Ikastaldi hauen bitartez gaur egun administrazioan, komunikabideetan eta beste alor batzutan lanean ari diren itzultzaile askorengana iristea, traduktologiaren berri ematea eta gerora EIZIE sortzeko beharrezko izan den legamia itzultzaile orean sarreraztea lortu delakoan gaude. Jarduera honetan laguntza

handiko gertatu da gorago aipatu den eta Eskolak sortu zuen *SENEZ* Itzulpen eta Terminologiazko aldizkaria argitaratzea ere, berau izan baita euskal itzultzaileen artean itzulpen arazoak, bibliografia eta kontzientzia profesionala hedatzen ahalegindu den bitarteko bakarra.

Idazketa eta Itzulpen-Ikasturteak

Azken bi urte hauetan -1988 eta 1989an- goizero lau orduz bi irakaslerekin Eskolak banatu duen eta banatzen duen irakaskuntzak goiko izenburu horri erantzun nahi dio, nahiz eta itzulpenari dagokion alderdiak pisu espezifiko handiagoa izan idazketa soilarenak baino.

Itzultzailea funtsean “irakurle ona eta erredaktatzaile ona” dela-koan oinarriturik, alde batetik, eta gaurko lanpostu askotan itzultzaile profesionala adina testu-erredaktatzaileak ere behar direlako-tik abiatuz, bestetik, ikasturtearen lehen hiruhilekoa hizkuntz-eredua, erretorika-estilistika, kazetaritza, diskurtsuaren analisisa eta abar bezalako gaiak lantzetik hasten da. Sarrera luze honen helburua euskara sakontzea eta aberastea da eta idazketaren hasi-masiak gaingiroki bederen aztertzea. Baina guzti hau euskalki ezberdinetako testuak eta gaur eguneko lexikogintza aztertzen den bitartean burutzen da.

Hizkuntza arrotzei dagokienez, ingeles eta frantsesezko testuetatik zuzenean itzulpenak burutzeko gaitasuna duten ikasleekin astero zuzenketa-mintegiak antolatzen dira.

Ondorengo bi hiruhilekoetan itzulpen teoria eta praktika soilera mugatzen da irakaskuntza, nahiz eta aurretik ere zenbait testu itzultzen eta konparatzen ari izan ikasleak. Hizkuntza eta idazketari buruzko sarreraren ondoren, ikasturtearen gainerakoa testu pragmatiko eta literario mailakatuak itzultzeak eta zuzentzeak hartzen du denborarik gehiena.

Itzulpen-teoriari dagokionez, Eskolak aurreko urteetan zehar osatu zuen liburutegia bereziari esker, azken hamarkadetan mundu-

mailan nabarmendu diren traduktologi eskola ezberdinei buruzko informazioa banatzea izaten da helburua. Honetarako sarrera historiko bat egitekin hasten da: historiaurreko interpretaritza, protohistoria, greko-erromatarak, Bibliaren itzulpengintza, Erdi Aroko itzulpengintza, Errenazimendua eta itzulpenaren berrikuntza, "Les belles Infidèles" eta Klasizismoa, Erromantizismoa, XX mendea eta Euskal Herriko Itzulpengintza gai nagusi direlarik.

Itzulpen-teoriari dagokionez, oinarritzko alderdiak eta itzultzailearen prestakuntza bezalako gaiak jorratu ondoren, bereiziki XX mendearen azken hamarkadetan nagusitu diren traduktologo eta eskolen berri laburra ematen da, besteak beste, **Kloepfer, Levy, Jumpelt, Vinay-Darbelnet, Seleskovitch, Catford, Nida-Taber, Kade, Neubert, Reiss, Koller, Vermeer, Fedorov, Komissarov, Ljudskanov** eta abarren ekarpen nagusien berri ematen delarik.

Sistematizazio ahalegin bat eginez, itzulpen-zientziaren objektua, egitekoak eta egitura, itzulpen definizioaren definizioak eta ereduak eta azkenik, itzulgarritasuna eta itzultze-prozedurak bezalako gaiak ere lantzen dira. Azken gai honetan, itzulgarritasuna ikuspuntu filosofiko-linguistikotik aztertu eta Itzulezintasunaren kritika eta Itzulgarritasunaren oinarritzapena egin ondoren, Itzulpen-korrespondentzien sailera jotzen da, puntu honetan hizkuntzalaritza kontrastiboaren eremuan sartuz. Ondoren dimentsio konnotatibo eta estilistikoak, hizkuntz jokua eta forma literario eta estetikoen itzulpenaren gaiak ematen zaio amaiera gaiari.

Prozesu guzti honetan, bai idazketa eta bai traduktologiari dagokionez, garrantzi berezia ematen zaio ikaslea eta bibliografiaren artean zubia egiteari, izan ere gaztelania eta euskaraz aparte beste hizkuntzaren bateko testuak irakurtzeko aukerarik ez duena informazio mugatu samarrarekin gelditzeko arriskua bait du. Itzultzaile-Eskolak, une honetan zuzenean edo zeharka traduktologiarekin zerikusi estua duten ehunen bat obra eta aldizkari dauzka bere liburutegian eta titulu-kopuru handiegia ez bada ere gai honetan gero eta handiagoa den bibliografiaren hedadurarako, traduktologo ingeles, frantses, alemaniar, espainiar eta sobietar garrantzitsuenen bu-

ruzko informazioa badu, eta **Babel, Meta, Contrastes, Cuadernos de Traducción** eta abar ere hartzen ditu. Halaber, euskarazko eta hizkuntza nagusienetako hiztegi kopuru garrantzitsua izatea lortu du azken boladan eta une honetan banatzen ari den irakaskuntzaren premiak duinki asetzeko eran dagoela esan daiteke.

Azken ondorio gisa

Azken hamar urteotako esperientziaren argi-ilunen berri ematen hasiz gero, lehenengo eta behin hasiera batean amets egindako gailur eta sakonera guztiak ez lortu izana aipatzetik hasi beharko genuke. Baina itzulpenaren didaktika egunean egunean hainbeste urtez irakas-ten ari izanak “linguistizismo” eta “filologismo” antzuegiak gain-ditzen eta berauek sarritan ikaslearen buruetan ezarri dituzten eske-ma zurrunegiak malgutzeko estilistika funtzionala, diskurtsuaren ana-lisia eta hizkuntz erabilearen atergabeko azterketa eta baloraketa zeinen ezinbestekoak diren ikustea jotzen dut ekarpen nagusientzat.

Linguistika kontrastiboaren bidetik, euskara eta beste hizkuntzen arteko ikerketa gehienak egiteke daude —Vinay-Darbelenet ingele-sa eta frantsesaren artean, edo Malblanc-ek frantsesa eta alemanie-raren artean egindakoak datozkit burura— eta inguruko erdara na-gusien eta euskararen arteko hiztegirik eta gramatikarik ez izateak asko zailtzen du euskal itzultzailearen prestakuntza ezezik egunero-ko lana ere. Bestalde, euskarazko gramatika eta hiztegi arauemaile bururatuak ez izatea ere eragozpen handia izan da gure lanean.

Baina eskasiak eta eragozpen guztiak gorabehera, eta komunika-bideetako euskarak, onean zein txarrean, daraman abiadura zorabia-razlearekin, ikasle eta profesional multzo bati gogoetagaia eta lane-rako abiapuntu batzuk ezartzeko modua izan dugulakoan nago. Eta azken finean, horixe da edozein eskolak bere buruari opa liezaio-keena: eskolarik hoberena den eguneroko lana burutuz atergabe bere burua birprestatuz eta birmoldatuz aurrera joateko gaitasuna izateko lehen urratsak ematen laguntzea.

X. Mendiguren

SINTESIS

Los estudios de Traductor de Euskara: análisis de una década

Hace diez años, Euskaltzaindia (Academia de la Lengua Vasca) me pidió que llevara a cabo la creación y puesta en marcha de lo que luego se conocería como Escuela de Traductores de Martutene. Para ello, elaboré en primer lugar un dossier-anteproyecto, publicado por la revista "Euskara" (28-3-1980). Una vez publicado el proyecto, y tras el estudio de las diversas Escuelas de Traducción e Interpretación de Europa, se dan los primeros pasos para la puesta en marcha de la Escuela. Hay que señalar que esto ocurre en el contexto de una lengua en fase de normalización y unificación, lo que influye decididamente en el mundo de la traducción vasca; por ello, la labor de normalización en las diversas ramas de la ciencia y el saber es fundamental en el desarrollo de los estudios de traducción.

Así, en 1980 nace el EIOPE ("Euskal Itzultzaileen Oinarrizko Prestakuntzarako Eskola", Escuela para la Preparación Básica de Traductores Vascos). Aunque al principio dependía de Euskaltzaindia, entre 1980-1987 pasa a las manos del Gobierno Vasco, y se sitúa en Martutene, dentro de las dependencias de una Escuela de Formación Profesional. Entre los planes de la Escuela, además de la enseñanza convencional (que se fijó por tres años), estaba también el proyecto de llevar adelante planes de investigación, publicación de textos y bibliografía (se publicaron 4 libros, y nació esta revista, SENEZ), extensión de la escuela a Bilbao, creación de seminarios de traducción del inglés y del francés, cursillos intensivos de reciclaje, etc.

El paso al Gobierno Vasco se hizo sin embargo sin la debida estructuración y sin una clara de visión de futuro; así, tras la salida de cuatro promociones, los problemas económicos y la falta de titulación académica hacen que el proyecto desarrollado de la escuela desaparezca; de cinco, quedan sólo dos profesores que se ven forzados, si la Escuela no va a desaparecer, a diseñar otro proyecto más sencillo y menos ambicioso.

Así, en los años 88-89 comienzan los "Cursos de redacción e interpretación". Partiendo de que el traductor es "buen lector y buen redactor", y de que hoy en día, y más en nuestro contexto, la figura del corrector es tan importante como la del traductor, se organizan cursos intensivos de duración anual, que tienen, por un lado, la finalidad de profundizar y enriquecer el euskara, y, por otro, en lo que respecta a la traducción, se tiene en cuenta tanto la teoría como la práctica, se lleva a cabo la comparación de textos, y se insiste en el conocimiento por parte de los alumnos de la bibliografía referente a tema que la escuela ha reunido durante estos años.

Para terminar, si bien no se han alcanzado los objetivos soñados al principio, debido a los problemas antes apuntados, diremos que como logro importante está el hecho de haber superado un "lingüisticismo" y "filologismo" estériles, para dar paso a la estilística funcional, al análisis del discurso y a la crítica continua del uso de la lengua.

SYNTHESIS

Basque Translators Studies: The Analysis of a Decade

Ten years ago, Euskaltzaindia (The Basque Language Academy) asked me to carry out the task of creating and put into motion what would later become known as the Martutene Translators School. For this reason, at first I elaborated a dossier-preliminary sketch, published in the magazine *Euskara* (28-3-80). Once the sketch was published, and after studying the different Translation and Interpretation Schools of Europe, the first steps are taken to put the Martutene School in motion. We must point out that this occurs in the context of a language in periods of standardization and unification, which decidedly affects the world of Basque Translation; the work of standardization in the different branches of science, and knowledge is fundamental in the development of the translation studies.

This way, in 1980 EIOPE ('Euskal Itzultzaileen Oinarrizko Prestakuntzarako Eskola', 'Basic Training School for Basque Translators'). Although in the beginning it was dependent on Euskaltzaindia, between the years 1980-1982 it passes into the hands of the Basque Government, it is situated in Martutene, within the premises of a Professional Training School. Within the school's plans, apart from conventional teaching (established for three years) was also included the project of carrying out investigation plans, the publication of texts and bibliographies (4 books were published, and the magazine *Senez* came out), the extension of the school to Bilbao, the creation of seminars of Translation from English and French, short intensive courses on retraining, etc.

When it was taken over by the Basque Government this was done with the necessary structure and without a clear view of the future; after four classes come out, the economic problems, the lack of an academic qualification make the developed sector disappear; of the five original teachers there are only two left, if the school is not to disappear, the designing of a simpler and less ambitious project is needed.

In the years 88-89 the courses on writing and interpretation. From the basis that a translator is 'a good reader and a good writer', and that nowadays, and more in our context, the figure of a proof reader is as important as that of a translator, 1 year intensive courses are organized; they have, on the one hand, the purpose of delving into Basque language, and on the other hand, with respect to translations theory and practice are brought into account. The commentary of texts is carried out, and the students' knowledge is developed. They must also have knowledge of the bibliography in reference to the theme that the school has put together over the years.

Lastly, although the initial aims have not been reached at the beginning, due to the aforementioned problems, we will say that an important achievement is the fact of having surpassed a futile 'linguisticism' and 'philologicism', giving way to the functional stylistic, to the analysis of speech, and the continuous criticism of the use of the language.